

Barnkonsekvensanalys - prövning av barnets bästa

Att utgå ifrån barnets bästa

Enligt artikel 3.1 i barnkonventionen "ska vid alla åtgärder som rör barn i första hand beaktas vad som bedöms vara barnets bästa". En bedömning av barnets bästa kan genomföras genom en så kallad barnkonsekvensanalys eller prövning av barnets bästa. Det innebär att det görs en helhetsbedömning av vad som är den bästa möjliga lösningen för barnet eller grupper av barn.

Syftet med denna barnkonsekvensanalys är att säkerställa att barnets bästa har beaktats utifrån ett barnrättsperspektiv i framtagande av förslaget "Delregional vägledning för skolans roll i remiss- och utredningsprocessen för barn/elever som är i behov av en neuropsykiatrisk utredning"

Rätt till likvärdiga villkor, jämlikhet och förbud mot diskriminering (artikel 2)

Artikel 2 i barnkonventionen handlar om att alla barn är lika mycket värda och har samma rättigheter. Tillsammans med diskrimineringslagens sju diskrimineringsgrunder (kön, etnicitet, religion, funktionsnedsättning, ålder, sexuell läggning, könsidentitet och könsuttryck) lägger barnkonventionen till barnets eller vårdnadshavares ras, hudfärg, språk, politisk eller annan åskådning, bostadsort samt socioekonomiska bakgrund.

Bedömningen är att förslaget stärker barnens rätt till likvärdiga villkor, jämlikhet och förbud mot diskriminering då förslaget innebär att barnen får hjälp av skolans elevhälsa att samla in remissunderlag från skolans pedagoger och hjälp med att skicka remissen. När elevhälsan gör detta blir barnen mindre beroende av vilka förmågor och förutsättningar som deras vårdnadshavare har, exempelvis hur mycket de förstår och kan uttrycka sig på svenska eller vilken intellektuell förmåga de har. Vidare innebär förslaget att resultat av utredningen återförs till skolan oberoende av vårdnadshavares förmågor och förutsättningar att samordna detta. Utredningens resultat är av vikt för skolans fortsatta utformande av barnets undervisning.

Barnets bästa (artikel 3)

Artikel 3 i barnkonventionen handlar om att vid alla åtgärder som rör barn, vare sig de vidtas av offentliga eller privata sociala välfärdsinstitutioner, domstolar, administrativa myndigheter eller lagstiftande organ, ska det i första hand beaktas vad som bedöms vara barnets bästa.

Lagar som är relevanta

Hälso- och sjukvårdslagen innehåller bestämmelser om hur hälso- och sjukvårdsverksamhet ska organiseras och bedrivs. När hälso- och sjukvård ges till barn ska barnets bästa särskilt beaktas.

Skollagen innehåller bestämmelser om att elevhälsa ska arbeta förebyggande och hälsofrämjande samt stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål. Elevhälsa ska bedrivas på individ-, grupp-, och skolenhetsnivå. Elevhälsan ska samverka med hälso- och sjukvården och socialtjänsten vid behov.

Utredningar

Börja med barnen! Sammanhållen god och nära vård för barn och unga (SOU 2021:34). Enligt utredningen behöver vården minska fragmentiseringen och skapa tillgängliga vårdkedjor genom fler sömlösa övergångar mellan olika vårdnivåer och aktörer. Vidare behöver vården tidigare identifiera barn och unga med komplexa behov eller psykisk ohälsa och ge dem rätt hjälp i rätt tid.

Stärkt stöd till anhöriga (SOU 2024:60)

Enligt utredning har barn som är anhöriga en särskilt utsatt situation. Bland annat finns det särskilda risker för egen ohälsa hos dessa barn. En av de särskilda riskerna är att föräldrar som har egna allvarliga problem har svårigheter med att tillgodose att barnet får den omsorg och hälso- och sjukvård som barnet har behov av.

Praxis i andra delar av landet

Patientsäkerhetsberättelse för Stockholm Stad 2024 och Malmö Stad 2024 visar på att elevhälsan skickar remisser för barn som är i behov av en NPF-utredning.

Bedömningen är att förslaget stärker barnens rätt till ”barnets bästa” då förslaget innebär att barnen får tidig hjälp av skolans elevhälsa att få en kontakt med barn- och ungdomspsykiatri vilket minskar barnens beroende av vårdnadshavares förmågor och förutsättningar. Förslaget går i linje i med aktuell lagstiftning och nationella utredningar. Förslaget går också i linje med hur andra likvärdiga vårdgivare agerar.

Rätt till goda förutsättningar för en optimal utveckling (artikel 6)

Artikel 6 i barnkonventionen handlar om att säkerställa barnets rätt till liv, överlevnad samt goda förutsättningar för barns optimala utveckling. Den inkluderar både rätten till fysisk överlevnad och hälsa samt mental, emotionell, andliga och social utvecklingen.

Bedömningen är att förslaget stärker barnens rätt till goda förutsättningar för en optimal utveckling då förslaget innebär att barnen får hjälp med att etablera en kontakt med hälso- och sjukvården. En remiss från skolans elevhälsa gör barn- och ungdomspsykiatri uppmärksam på att det finns ett barn med behov. Barn- och ungdomspsykiatri kan utifrån det göra en bedömning om barnet kan ges behandlingsinsatser innan eventuell utredning påbörjas. Behandlingsinsatserna stödjer barnets utveckling och kan stärka den psykiska hälsan. Förslaget stärker också barnens rätt till goda förutsättningar för en optimal utveckling då förslaget innebär att en återgivning av utredningens resultat ska ges till barnets skola.